

Ворощук А.О.,
здобувач вищої освіти групи М-32д
Науковий керівник – **Крупельницька І.Г.,**
канд. екон. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
м. Вінниця

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ТА АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ТОВАРНИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах стрімкої глобалізації та посилення інтеграційних процесів міжнародна торгівля для вітчизняних підприємств перетворюється з додаткового способу розширення географії присутності на ключовий стратегічний вектор розвитку та інструмент підвищення конкурентоспроможності на світовій арені. Зовнішньоекономічна діяльність сьогодні охоплює надзвичайно складну архітектуру логістичних ланцюгів, що вимагає системного управління товарними запасами, комплексного страхування вантажів та оперативного митного оформлення в умовах мінливого законодавства. Через наростаючу невизначеність зовнішнього середовища управлінський облік товарних потоків має трансформуватися із пасивної системи реєстрації руху активів у динамічну та потужну аналітичну платформу, яка стає фундаментальною основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Побудова такої моделі передбачає моніторинг не лише кількісних показників поставок, а й якісну оцінку швидкості оборотності запасів, вивчення альтернативних логістичних маршрутів та жорсткий контроль рівня сукупних витрат на всіх етапах товароруку.

Особливість міжнародної торгівлі також полягає у специфіці формування собівартості логістичних послуг у міжнародній логістиці. При аналізі витрат необхідно враховувати вартість доставки, витрати на переміщення вантажів у портах або терміналах та страхування ризиків. У разі зміни маршрутів або умов поставки управлінський облік стає складнішим, оскільки вимагає чіткого розмежування відповідальності сторін за додаткові витрати, що виникають під час транспортування товару між країнами [1].

Для суб'єкта господарювання, що виходить на зовнішні ринки, управлінський облік стає фундаментальним інструментом контролю. Сучасні підходи розглядають його як невід'ємну частину загальної системи менеджменту. Аналітична інформація дозволяє оцінити прибутковість кожного окремого контракту, порівняти ефективність різних постачальників, визначити вплив транспортних витрат на кінцеву ціну та вчасно виявити ризики затримок у поставках [4]. У такому контексті

управлінець не лише констатує факт руху товару, а й отримує дані для стратегічного вибору: чи варто змінювати логістичного провайдера, як оптимізувати обсяги закупівель та чи є доцільним поточний рівень страхових запасів.

Однією з найскладніших ділянок аналітики в міжнародній торгівлі є моніторинг товарних ланцюгів. Оскільки ефективність міжнародних операцій залежить від стабільності поставок, підприємство постійно стикається з ризиком виникнення дефіциту або надлишку продукції. На практиці це означає, що фінансовий результат прямо залежить від точності планування товарних залишків [2]. Наприклад, затримка вантажу на кордоні або помилка в розрахунку потреби в сировині, можуть призвести до репутаційних втрат та штрафних санкцій. Тому в системі обліку виникає потреба в постійному аналізі швидкості обігу товарів, що безпосередньо впливає на ліквідність підприємства.

Методологічним фундаментом для створення надійної інформаційної бази підприємства у сфері зовнішньоекономічної діяльності виступає поєднання ретельного документування та побудови багаторівневих прогнозних моделей витрат. В сучасних умовах глобальної торгівлі просте фіксування господарських фактів є недостатнім для ефективного менеджменту, тому виникає критична необхідність у впровадженні математичного моделювання витрат безпосередньо у ланцюгах постачання іноземних товарів. Ключовими векторами аналітичної роботи в межах цієї моделі виступають деталізований розрахунок транспортних тарифів, комплексне оцінювання митних платежів, акцизних зборів та видатків на професійний експедиторський супровід вантажів. Таке моделювання дозволяє суб'єкту господарювання не лише оптимізувати використання трудових ресурсів та основних засобів, а й створити прозору систему контролю за формуванням собівартості на кожному етапі міжнародного переміщення продукції [3].

Удосконалення механізмів контролю за рухом активів у динамічному та мінливому бізнес-середовищі потребує застосування спеціалізованих інструментів управлінського обліку, адаптованих до викликів сучасності. Зокрема, для впорядкування складського господарства та досягнення оптимальних обсягів зберігання доцільно впроваджувати методику ABC-аналізу, яка базується на стратегічній сегментації товарних запасів за рівнем їхньої значущості та обсягом інвестованого в них капіталу [5]. Це дає змогу менеджменту сфокусувати увагу на пріоритетних групах товарів, що формують основний фінансовий результат, та своєчасно виявляти малоефективні позиції, які потребують негайного перегляду політики закупівель. Завдяки впровадженню таких інструментів аналітики забезпечується раціональний розподіл обігових коштів, суттєво мінімізуються операційні витрати на утримання складських потужностей

та запобігається непродуктивне заморожування фінансів у надлишкових товарних залишках. Зрештою, наявність такої глибокої аналітичної деталізації та постійного моніторингу витрат виступає обов'язковою умовою для об'єктивного підтвердження економічної доцільності, прибутковості та фінансової стійкості масштабних експортно-імпортних проектів підприємства.

Практичний приклад застосування такого підходу можна розглянути на ситуації з імпортом сировини. Підприємство здійснює закупівлю за кордоном, оплачує логістичні послуги та проходить митні процедури. В системі управлінського обліку необхідно накопичувати всі супутні витрати, щоб отримати реальну собівартість ресурсу. Якщо ігнорувати деталізацію витрат на доставку, менеджмент не зможе об'єктивно оцінити вигідність співпраці з іноземним контрагентом. Для експортних операцій також важливо контролювати час надходження валютної виручки, що дозволяє мінімізувати фінансові ризики та будувати ефективну логістичну систему.

Найбільш перспективними напрямками вдосконалення облікового забезпечення є автоматизація за допомогою сучасних інструментів та ERP-систем. Це дозволяє інтегрувати дані про рух товарів у єдиний інформаційний простір, що мінімізує помилки та прискорює обробку замовлень. Поєднання глибокої аналітики витрат із цифровими технологіями дає змогу підприємству точніше прогнозувати попит, оптимізувати складські запаси та впевненіше реагувати на виклики глобального ринку.

Список використаних джерел

1. Воробець Є. Управлінський облік витрат в міжнародній логістиці: формування собівартості логістичних послуг. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-2>.
2. Onyshchenko O., Bukharina O., Tupikina A. Features of inventory management in logistics system of a trading enterprise. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*. 2019. № 4(10). С. 94-107. DOI: <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2019-4/10-08>.
3. Korobkova O. M., Pavlovska L. A., Shpak N. G. Modeling of logistics costs in supply chains of foreign trade goods. *Transport Development*. 2023. № 2(17). Р. 133-142. DOI <https://doi.org/10.33082/td.2023.2-17.1>.
4. Медвідь Л. Г., Левкович А. В. Управлінський облік витрат у системі управління логістичною діяльністю підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2017. № 3(38). С. 85–93. URL: <https://pbo.ztu.edu.ua/article/view/122288>
5. Arestov D. Management accounting tools for inventory in the modern business environment. *ECONOMIC BULLETIN of Cherkasy State Technological University*. 2024. Vol. 25. Issue 2(73). Р. 81–95. DOI: [https://doi.org/10.24025/2306-4420.73\(2\).2024.321518](https://doi.org/10.24025/2306-4420.73(2).2024.321518).